

INHOUD

	Blz.
1. Inleiding	2
2. Leeswijzer	4
3. Analyse	4
4. Wetgeving en beleid	9
5. Toekomstvisie sector	11
6. Koersbepaling intensieve veehouderij	16
7. Doelstellingen gemeentelijk landbouwbeleid	19
8. Actiepuntenprogramma	20
9. Uitvoering/financiering van het actiepuntenprogramma	31

Hoofdstuk 1. Inleiding

De raad heeft in 2007 opdracht aan het college gegeven - om in nauw overleg met de sector - een Landbouwnota te produceren.

Op 1 maart 2007 heeft de raad de *'startnotitie reguliere en biologische landbouw'* vastgesteld.

Deze nota is het vervolg op die uitgangspunten.

Hoe bereikt de gemeente haar drie doelen voor de landbouw? Hoe een bijdrage te leveren aan de instandhouding van een rendabele en toekomstgerichte agrarische sector? Welke bijdrage kan de gemeente leveren aan een toekomstperspectief voor de agrarische sector? Hoe kan het cultuurlandschap beschermd en verbeterd worden met aandacht voor alle daarin aanwezige belangen?.

Het proces

Met een klankbordgroep is bekeken wat er leeft als het gaat om de landbouw en de toekomstgerichte ontwikkeling. Een aantal kansen, bedreigingen, problemen en mogelijke oplossingen en actiepunten, is de revue gepasseerd en verwerkt.

De inbreng van de klankbordgroep is naast het nationale, provinciale en gemeentelijke beleid en de gemeentelijke visie en ambitie gelegd. Er is sprake van een integrale nota die op interactieve wijze tot stand gebracht is.

De klankbordgroep koestert de hoge verwachting dat de landbouwnota de branche verder brengt. Maar de gemeente stelt slechts de beleidskaders vast en bepaalt welke actiepunten en onderwerpen worden opgepakt.

Wij hebben goed geluisterd naar de voorstellen en adviezen van de klankbordgroep. Wij rekenen er op dat deze landbouwnota in de huidige vorm kan rekenen op draagvlak. Naast de actiepunten voor de gemeente zijn er actiepunten voor de landbouwsector. .

De klankbordgroep

In deze klankbordgroep hadden zitting de vertegenwoordigers van: Agrarisch Jongeren Kontakt Walcheren; Zeeuws Agrarisch Jongeren Kontakt; Klankbordgroep Biologische Landbouw Zeeland; Platform Plattelandsontwikkeling; Provincie Zeeland /Vitaal Platteland Zeeland; Stichting Landschapsbeheer Zeeland; VeKaBo; Zeeuwse Milieu Federatie; ZLTO Zeeland en ZLTO afdeling Walcheren en het Landbouw Economisch Instituut (LEI).

De Kamer van Koophandel en de Stichting Het Zeeuwse Landschap hebben meegelezen en de stukken van commentaar voorzien. Voor de vergaderingen waarin het onderwerp intensieve veehouderij aan de orde kwam, is de klankbordgroep uitgebreid met een varkenshouder en een pluimveehouder.

Wij zijn iedereen erkentelijk voor hun bijdrage!

De "inspraak" duurt vier weken.

Belangrijke data besluitvorming

17 maart 2009: commissie MO; 1 april – 13 mei 2009: inspraak ; 2^e helft mei 2009: vervolgoverleg klankbordgroep landbouw; 26 mei 2009 vaststelling (aangepaste) nota door burgemeester en wethouders ; 16 juni 2009: commissie MO; 2 juli 2009 : raad stelt landbouwnota vast.

LANDBOUW en LANDSCHAP in HARMONIE

Inhoud

De titel van deze landbouwnota is: *'Landbouw en landschap in harmonie'*. De verbondenheid van de landbouw met het landschap is een gegeven. Markontwikkelingen op mondiaal niveau en subsidiebeleid op Europees niveau maken het de sector lastig. Kan de landbouw de komende decennia dienst blijven doen als dé belangrijkste vormgever en inrichter van ons landschap? We hopen van wel en aan de sector zal het niet liggen. Maar mocht het nodig zijn dan willen we ons landschap tijdig behoeden voor leegstand en verpaupering.

Er is uitgegaan van het principe *'behoud door ontwikkeling'* in lijn met het provinciale Omgevingsplan. Actiepunten maken het geheel compleet.

De invloed van de gemeente is beperkt als het gaat om de (toekomst)ontwikkeling van de branche. De gemeente moet regels opstellen (ruimtelijke ordening), de regels van de Wet milieubeheer uitvoeren, beleid maken op het gebied van geur en geluidhinder, voorlichting en informatie aan de sector en in algemene zin geven en de ondernemers begeleiden en ondersteunen, organiseren en faciliteren.. De gemeente kan stimuleren; initiëren; deelnemen; regisseren en moet initiatieven toetsen aan het bestemmingsplan.

De gemeente wil niet treden in de werkterreinen van andere organisaties en kan niet ingrijpen in marktverhoudingen.

Tot slot heeft de gemeente gekozen om aan de slag te gaan met een beperkt aantal actiepunten die op korte termijn de grootste bijdrage zullen leveren aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen.

Uitwerking

Na vaststelling van de nota kan de uitvoering beginnen. Kaders en beleid worden uitgewerkt in de volgende aanpassing van het bestemmingsplan Buitengebied. De concept Landbouwnota is gebruikt voor het maken van de nieuwe Landschapsvisie. Die Landschapsvisie is nodig omdat ons grondgebied is aangewezen als Nationaal Landschap. In de visie kijkt de gemeente met een heel brede blik (cultuurhistorie, archeologie, natuur, water, landschap, landbouw etc.) naar het landschap. Conflicten tussen landbouwnota en landschapsvisie zijn niet te verwachten.

Wij willen samen met de landbouwsector en andere belanghebbenden tot een vruchtbare en vlotte afwikkeling komen

Domburg, maart 2009

Burgemeester en wethouders van Veere.

Hoofdstuk 2. Leeswijzer

In dit hoofdstuk komen kengetallen aan bod. Op basis van de cijfers worden er voorlopige conclusies getrokken. Hoofdstuk 3 geeft kort aan welk beleid van toepassing is voor de landbouwsector en worden ontwikkelingen geduid die van belang zijn. In hoofdstuk 4 is de toekomstvisie weergegeven. Hoofdstuk 5 bevat het actiepuntenprogramma en wij sluiten af met de financiële paragraaf in Hoofdstuk 6.

De bijlagen bij de nota zijn bedoeld voor de meer gedetailleerde informatie.

Hoofdstuk 3. Analyse

Bedrijfstypen

In deze kadernota/beleidsnota wordt ‘*landbouw*’¹ als verzamelbegrip gebruikt voor: de landbouwbedrijven zonder verbredingstak; de multifunctionele landbouwbedrijven; de grondgebonden veeteelt; de niet grondgebonden veehouderij (intensieve veehouderij).

Door specifieke benoeming van deze laatste bedrijfstak wordt afgeweken *van het voorstel van de klankbordgroep om geen onderscheid te maken tussen de grondgebonden en niet grondgebonden veehouderij*. Hiervoor hebben wij argumenten.

Gegevens

De landbouwsector produceert voedsel dat lokaal, regionaal, landelijk en zelfs internationaal wordt afgezet (Nederland is zelfs in grootte de derde exporteur van landbouwproducten in de wereld). De akkerbouwbedrijven liggen in de randen van Walcheren en de grondgebonden veehouderij meer in het middengebied. De teelt van diverse vollegrondsgroenten en (klein)fruit vindt veelal plaats op de geschikte hogere zanddelen zoals de kreekruggen.

De reguliere en biologische landbouw zijn door de strikte milieueisen die aan productie gesteld worden naar elkaar toe gegroeid.

Naast voedselproducent en werkgever, beheren en onderhouden de Veeerse agrarische ondernemers een groot deel van het landschap. Aanwijzing als Nationaal Landschap benadrukt dit aspect. De omgevingskwaliteiten, het kleinschalige en aantrekkelijke landschap vormen, in combinatie met zon, zee en strand, een goede reden voor veel (dag)toeristen om Walcheren te bezoeken.

¹ Landbouw: hiermee worden alle vormen van agrarische activiteit bedoeld. Een landbouwbedrijf is voor deze nota een economisch bedrijf van veeteelt, weide-, tuin-, bos- en akkerbouw.

Bedrijfstypen

1. Agrarische bedrijven zonder verbreding

Dit zijn ondernemers die primair agrarisch ondernemen en bedrijfseconomische schaalvergroting nastreven. Tot deze groep horen ook de ondernemers met een biologische² werkwijze.

2. Multifunctionele landbouw; agrarische bedrijven met verbreding

Kleinschalige agrarische bedrijven die niet alleen van de landbouw kunnen of willen leven. Zonder verbreding kan dit type bedrijf niet zelfstandig voortbestaan. Nieuwe Economische Dragers (NED) biedt voor agrarische bedrijven mogelijkheden. Combinaties van landbouw met recreatie (kleinschalig kamperen, verblijfsrecreatie), horeca (theeschenkerij), zorg, verblijfsrecreatie en handel (verkoop agrarische productie) zijn mogelijk. Deze bedrijven vinden we vooral in de kuststrook.

3. Grondgebonden veeteelt.

² 'Biologisch' betekent : zo natuurlijk mogelijk tot stand gekomen, met zo min mogelijk kunstgrepen, dus zonder gebruik van kunstmest en chemisch-synthetische bestrijdingsmiddelen. Dieren worden onder zo natuurlijk mogelijke omstandigheden gehouden, ook wat hun voeding betreft. Er worden geen genetisch gemodificeerde organismen toegepast. Bij de verwerking van de producten tot voedingsmiddelen (bijv. bakkerij, zuivelfabriek) worden geen kunstmatige hulpstoffen gebruikt. Doel van de biologische landbouw is het in stand houden van het natuurlijke evenwicht tussen mens, plant en dier. Het gaat daarbij niet alleen om de landbouw maar ook om onze leefomgeving als geheel. Om een product "biologisch" te mogen noemen, moet de productie aan bepaalde wettelijke regels voldoen. Op de naleving daarvan vindt toezicht plaats. Biologische producten zijn niet alleen herkenbaar aan de aanduiding "biologisch", maar vaak ook aan een keurmerk.

Het gaat om melkveebedrijven en rundveehouderijen. De eerste richten zich primair op de melkproductie met daarnaast de vleesproductie. Er zijn ook bedrijven die zich grondgebonden richten op de dierlijke productie: zoals de opfok van vee of dieren (schapen, geiten, runderen, paarden etc.). Per bedrijf bestaat een gesloten voer- en mestkringloop³.

4. Intensieve veehouderij (iv)

Dit zijn bedrijven die grote aantallen kippen en varkens houden in stallen voor de opfok, de slacht of de productie van eieren. Overigens kan ook de melkveehouderij of het rundveebedrijf als iv-bedrijfstak aangemerkt worden als er geen directe relatie is met de omliggende gronden (voor beweiding, productie van veevoer en of mest) en de dieren dus de hele tijd binnen blijven.

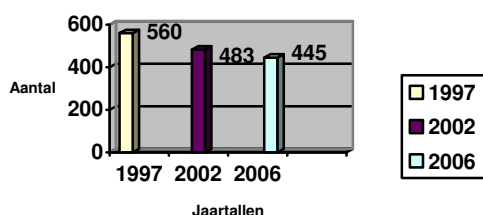
De getallen

Er is gebruik gemaakt van statistische gegevens die voor de opstelling van het sociaal-economische beleidsplan '*Samen duurzaam aan de slag*' (2002) gebruikt zijn.

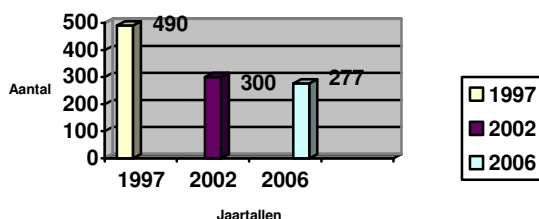
Uit gegevens van de CBS-landbouwtelling en de ERBO enquête (2006) blijkt dat er op 1 mei 2006 ca. sprake is van 391 agrarische bedrijven: 207 akkerbouw-bedrijven, 33 tuinbouwbedrijven met blijvende teelt, 94 bedrijven met graasdieren, waarvan ca 50 melkveebedrijven en 48 bedrijven in combinaties van akkerbouw, tuinbouw en veeteelt. In mei 2007 was dit aantal gedaald naar 372 bedrijven. Er zijn 11 intensieve niet grondgebonden veehouderijen, waarvan zes pluimveehouderijen en vijf varkenshouderijen.

³ gesloten voer- en mestkringloop zorgt voor een zodanige balans binnen het bedrijf dat er voldoende voer geproduceerd wordt voor de aanwezige dieren. Anderzijds produceren de dieren voldoende mest om daarmee het grasland en de akkers zodanig te kunnen bemesten dat het voldoende is voor het gras en de veevoedergewassen en er niet te veel is dat kan uitspoelen naar het grondwater.

Totaal aantal agrarische bedrijven Veere > 3 nge

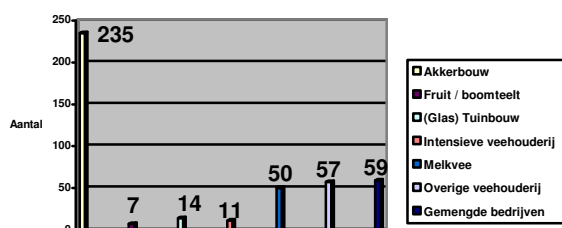
Totaal aantal agrarische bedrijven Veere > 20 nge

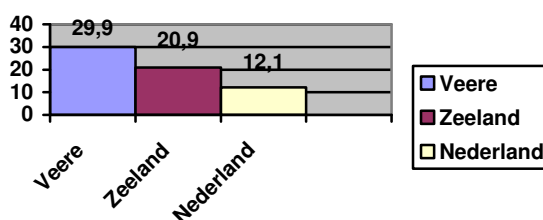
Begripsbepaling: Nederlandse grootte-eenheid (Nge) ⁴

In 2007 waren er 7 biologische bedrijven, waarvan: 2 akker/tuinbouw/ vleesveebedrijven, 1 fruitteeltbedrijf en 2 bedrijven die veevoerders, gewassen en fruit telen.

Verdeling Veerse bedrijven naar sectoren 2006

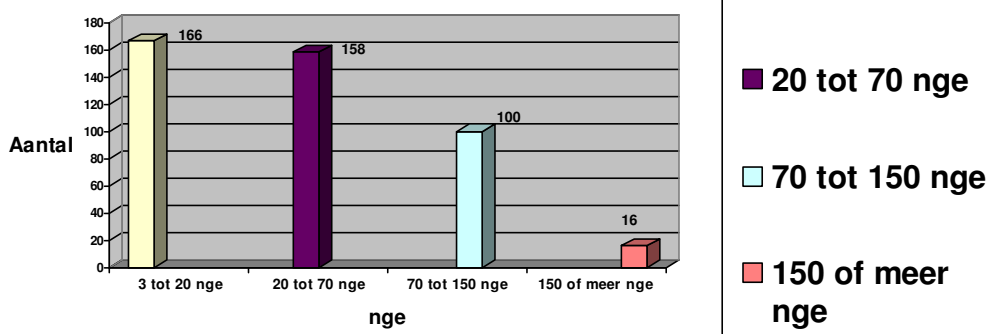

Bedrijfsvestigingen in de landbew. in % (1 - 1 - 2005)

Er werken geen bedrijven met Nieuwe Economische Dragers (NED). Wel zijn er 169 (voormalige) agrarische bedrijven, waarvan de recreatie (kleinschalig kamperen, een boerenboscamping of een landschapscamping) een onderdeel is van de bedrijfsvoering. Daarnaast zijn er agrarische bedrijven die een inpanning caravanstalling of verkoop van agrarische producten hebben.

Bedrijfsomvang in nge in Veere 2006

Veel landbouwers hebben naast hun bedrijf een nevenbetrekking buiten de landbouw, als bijverdienste of als hoofdkomen.

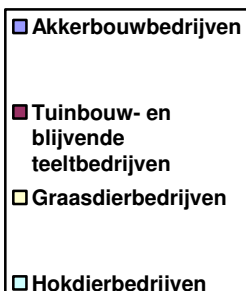
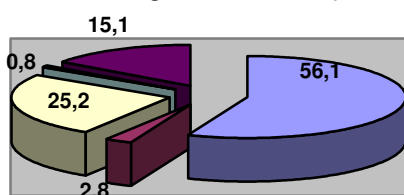
⁴ De Nederlandse grootte-eenheid (nge) is een reële economische maatstaf die gebaseerd is op het brutostandaardsaldo (bss, opbrengsten minus bepaalde specifieke kosten). Het is een maat waarmee de economische omvang van agrarische activiteiten wordt weergegeven. De nge per technische productie-eenheid (ha, dier) wordt berekend door de bss van de productie-eenheden te delen door een bepaalde deelfactor, die per jaar kan verschillen. De nge wordt zowel gebruikt om de absolute bedrijfsomvang van agrarische bedrijven of sectoren weer te geven (uitgedrukt in nge) als om de specialisatiegraad van bedrijven te bepalen (volgens de NEG-typering).

In 2006 werkten 996 personen (771 fulltime en 225 parttime) in de landbouw. Het totale aantal banen in de gemeente Veere kwam in 2006 op circa 7894. De agrarische sector zorgt voor bijna 13 % van de werkgelegenheid. Dat percentage is exclusief de indirecte werkgelegenheid zoals transport, bouw etc.

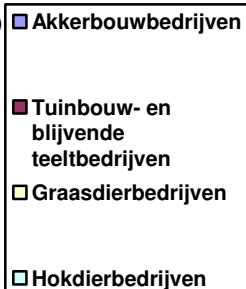
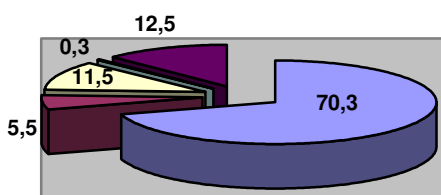
Werkgelegenheid sector	2001	2006
Aantal fulltime arbeidskrachten	883	771
Aantal parttime arbeidskrachten	50	225
Totaal aantal arbeidskrachten	933	996

De werkgelegenheidsontwikkeling wijst op stabilisatie. Misschien een geringe groei bij de reguliere agrarische ondernemers en in de intensieve veehouderij door de schaalvergroting. Bij de biologische en de multifunctionele/verbrede landbouw is groei van de werkgelegenheid meer dan waarschijnlijk.

Oppervlakte cultuurgrond Veere in % (1 - 1 - 2005)

Oppervlakte cultuurgrond Zeeland in % (1 - 1 - 2005)

Conclusies:

- het aantal landbouwbedrijven nam de afgelopen 10 jaar met 20% af
- die daling zet niet door (vermoedelijk door de verbeterde inkomenssituatie);
- de werkgelegenheid in de sector toe;
- groei parttime arbeidskrachten/ bedrijfsovernames in de familie
- het aantal is vertekend omdat een flink aantal bedrijven weinig (< 20 Nge) of geen agrarische bedrijfsactiviteiten meer heeft. De landbouwgronden van deze 'bedrijven' zijn verhuurd of verpacht;
- de omvang en de bedrijfsintensiteit van de bedrijven blijft achter bij het landelijke gemiddelde;
- de schaalvergroting in oppervlakte door bedrijfsbeëindiging is inmiddels aantoonbaar in de akkerbouw en veeteelt.

Hoofdstuk 4.

Wetgeving- en beleid

Europese regelgeving

Europese regelgeving, vooral op het gebied van natuur-, milieu- en water drukt zijn stempel op de toekomst van het platteland. De kwaliteitseisen, inclusief archeologie en luchtkwaliteit worden bepaald door internationale verdragen en afspraken in Europees verband. Voorbeelden daarvan zijn de EU-Nitraatrichtlijn, de EU-Kaderrichtlijn Water, de EU-Vogel- en Habitatrichtlijnen, het mondiale Biodiversiteitsverdrag en het Verdrag van Malta (bescherming archeologische erfgoed). De EU-regels werken door in het beleid van Rijk, provincie en gemeente.

Er mag bijvoorbeeld minder gebruik van landbouwbestrijdingsmiddelen en kunstmest gemaakt worden met het oog op de waterkwaliteit.

Landelijk en provinciaal beleid

Nota Ruimte c.a. (Rijk)

Het Rijk vindt een economisch vitale, grondgebonden landbouw van belang. Naast de voedselproductie ziet deze nota toe op de instandhouding en het beheer van grote delen van de groene ruimte, het duurzame gebruik van de agrobiodiversiteit en de verduurzaming van de landbouw. De biologische landbouw moet in 2010 in totaal 10% uitmaken van de totale landbouw. Grote delen van Walcheren zijn aangewezen als Nationaal Landschap en uitbreidingsgebied voor de Ecologische Hoofd Structuur (EHS). De opdracht is : *“landschappelijke, cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten van dit Nationale Landschap moeten behouden blijven, duurzaam beheerd en waar mogelijk worden versterkt”*. Het is aan de gemeente om daar samen met de provincie handen en voeten aan te geven.

Wet milieubeheer (Rijk)

De landelijke milieuregels zijn in beweging. Het streven is administratieve lastenverlichting voor de ondernemers. Nieuwe besluiten zoals het Besluit landbouw milieubeheer, het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer en het Besluit landbouw milieubeheer hebben uniforme, algemene regels waardoor de vergunningplicht in veel gevallen is komen te vervallen.

Agenda voor een Vitaal Platteland (Rijk)

Het landelijke gebied is hierin consumptieruimte. Het platteland dient voor méér dan alleen de agrarische productie. Authenticiteit, natuurlijkheid en kwaliteit zijn maatschappelijke belangen en behoeften die ook bij het platteland horen. Het is aan de gemeente en de provincie om creatief en flexibel (uitnodigend) in te spelen op de vele snelle ontwikkelingen die zich op het platteland voordoen.

Integraal Omgevingsplan provincie Zeeland 2006-2012 (IOP)

Het omgevingsbeleid richt zich op het in stand houden, versterken en ruimte bieden aan de agrarische productiefunctie en verwerkende industrie en het bevorderen van een duurzaam en veilig producerende landbouw. Flexibiliteit en inspelen op kansrijke ontwikkelingen moeten een bijdrage leveren aan de concurrentiekracht van de marktgerichte landbouw die onder druk staat.

Agribusiness⁵ kan hierin een rol spelen. Veehouderij en vooral de grondgebonden (melk)veehouderij leveren een bijdrage aan de diversificatie van de agrarische bedrijfsstructuur. Nieuwe vestiging van vooral de grondgebonden (melk)veehouderijen (groei veestapel) betekenen een economische impuls voor het landelijke gebied en werken structuurversterkend.

⁵ Met agri-business worden al de verschillende soorten bedrijven in de agrarische sector bedoeld. Dus boeren en tuinders die groenten, fruit, bloemen, melk of vlees produceren horen bij de agribusiness, maar ook bedrijven die machines, zaaizaad of kunstmest maken.

Biologische landbouw wordt gestimuleerd als een economisch kansrijke en duurzame landbouwactiviteit. Biologische landbouw is immers de meest emissiearme en milieuvriendelijke vorm van landbouw en draagt er aan bij dat het nationale mestbeleid aan de strenge richtlijnen voldoet.

Provinciaal Sociaal-Economisch Beleidsplan 2005-2008

Dit plan gaat uit van twee pijlers voor de landbouw: agrarische structuurversterking en plattelandontwikkeling. Het streven is een multifunctioneel platteland met behoud van de rust en de openheid. Derde doel is de kwaliteiten van het Nationaal Landschap te versterken. Speerpunten zijn: behoud en ontwikkeling van de grondgebonden landbouw, natuur, landschap, cultuurhistorie, toerisme en recreatie. Natuurontwikkeling moet zo veel mogelijk op slechte landbouwgronden plaatsvinden.

Toepassing van Nieuwe Economische Dragers en biologische landbouw worden gestimuleerd (ambitie 10% biologische productie in 2010). Het beleid wil de omschakeling naar biologische productie bevorderen. In het meerjaren actieplan gaat over het opzetten van een agrarische ontwikkelingsmaatschappij/kennisinstituut en het opzetten ontwikkelingsfonds op het gebied van teelten, ketenverlenging bestaande producten en agrificatie.

Recent is een nieuw concept voor een PSEB 2009-2012 verschenen.

Gemeente

Ruimtelijk ordeningbeleid

Voor de ontwikkeling van reguliere, biologische en multifunctionele agrarische bedrijven en voor intensievere en alternatieve gewasteelten in het gebied is voldoende ruimte binnen de kaders van het geldende ruimtelijke ordeningbeleid. Ingrijpende en langdurige vrijstellingsprocedures worden voorkomen door de ruimte mogelijkheden die het bestemmingsplan biedt. Hierin wordt geen onderscheid gemaakt tussen reguliere en biologische landbouw. In de tweede herziening van het bestemmingsplan zijn mogelijkheden opgenomen voor het starten van alternatieve teelten, in de vorm van aquacultuur en voor teeltondersteunende voorzieningen.

Milieubeleid

Het gemeentelijke milieubeleid werpt geen belemmeringen op voor de verdere ontwikkeling van de reguliere en biologische agrarische bedrijven (zonder verbreding). Dit beleid is volgend. De normstelling voor agrarische bedrijven vloeit voort uit de landelijk geldende Algemene maatregelen van Bestuur (AMvB's) van de Wet milieubeheer. Het gemeentelijke milieubeleid sluit aan bij het provinciale beleid.

Nieuwe Economische Dragers (NED) en Kleinschalig Kamperen

Voor NED zijn veel toepassingsmogelijkheden in het bestemmingsplan. Het nieuwe beleid voor het kleinschalig kamperen is vastgesteld. Er is nieuwe uitbreidingsruimte beschikbaar (450 standplaatsen) voor reële agrarische bedrijven met minicamping die voldoen aan de eisen. Beide regelingen zijn voorbehouden aan de werkende (reële) agrarische bedrijven om zo tot structuurversterking voor de landbouw te komen.

Sociaal-Economisch Beleidsplan Veere 2003 '*Samen duurzaam aan de slag*'

In dit plan wordt aan alle sectoren van de Veerse economie aandacht besteedt. De nota belicht vooral de sociaal economische aspecten op basis van een uitvoerige SWOT-analyse (sterkte – zwakte en kansen – bedreigingen). Veel van de hierin beschreven elementen zijn ook in 2009 nog actueel waardoor er enige overlap is tussen beide nota's. Het beschikbare budget ad. € 26.000,- wordt voor realisatie van sociaal-economische actiepunten ingezet.

Deregulering en administratieve lastenverlichting

Verbetering, vermindering en vereenvoudiging van de gemeentelijke wet en regelgeving heeft prioriteit. Procedures en formulieren moeten sneller behandeld (kunnen) worden en zo de administratieve lasten van bedrijven, burgers en gemeente verlichten.

De gemeente doet mee aan het Project Vermindering gemeentelijke regelgeving Zeeland van de Kamer van Koophandel.

Hoofdstuk 5. Toekomst sector

Algemeen

Een gezonde agrarische sector is belangrijk voor de samenleving.

De prijzen voor landbouwproducten op de wereldmarkt stijgen. Vermoedelijk door de toenemende behoefte aan landbouwproducten en de schaarste die daardoor optreedt (groeiende wereldbevolking en toenemende verbouw van biobrandstofgewassen). Behoud van diversiteit in de landbouw en veeteelt in de gemeente is daarom van belang. Ruimtelijke kwaliteit biedt meerwaarde aan de economische vitaliteit en de ontwikkeling van onze toeristische sector.

De mondiale landbouwontwikkelingen zijn turbulent. Dit werkt door op bedrijfsniveau.

Bedrijfsresultaten zijn wisselend. De vraag is of in een dergelijke instabiele en dynamische markt, de landbouwsector haar huidige positie kan behouden.

Blijft de grond (in Veere 80% van het buitengebied ofwel 8400 hectare) noodzakelijk voor agrarische productie?

De zelfbewuste sector heeft de overtuiging dat de landbouw haar huidige rol en positie in het buitengebied kan blijven spelen. Men vindt dat goede landbouwgrond niet opgeofferd moeten worden voor natuur en wijst op de nadelige gevolgen voor de sector. Een hoge grondwaterstand (door aangepast peilbeheer) en wildschade.

Kansen op macroniveau

Het Landbouw economisch Instituut (LEI) in Wageningen geeft de volgende recente ontwikkelingen aan:

- Vruchtbare bodems zoals in Noordwest- Europa zijn in toenemende mate belangrijk voor de voedselproductie;
- Door stijging van de wereldbevolking is het nodig om op deze gronden zoveel mogelijk te gaan produceren (hogere kilopbrengsten per hectare); aan de andere kant wordt een verdere afname van het areaal landbouwgrond in Nederland verwacht door verdergaande functiewijziging;
- Europa zal daardoor in de toekomst een steeds belangrijkere rol als voedselproducent voor andere delen in de wereld gaan spelen;
- Door de toenemende welvaart stijgt de vraag naar vlees waarvoor meer grond voor de productie van veevoer nodig is;

- Grootschalige productie van energiegewassen is in Nederland niet te verwachten; de productie van voedsel zal de boventoon voeren door de ligging (bij bevolkingsconcentraties), de vraag uit de markt en de hoge productiviteit van onze gronden voor voedselgewassen;
- Hogere productie in Nederland wordt mogelijk door gunstiger klimatologische omstandigheden; er is meer behoefte aan wateropvang door meer neerslag vooral in de winterperiode; hogere productie zal aan de andere kant geremd worden door strengere milieueisen.

Analyse

Een snelle conclusie: De toekomst van de landbouw lijkt verzekerd. Toch is er aanleiding voor relativering. De rol en positie van de landbouw in het buitengebied is betekenisvol en kwetsbaar. In deze nota herkennen, taxeren en anticiperen we op de ontwikkelingen. Op korte termijn zijn er geen redenen voor ongerustheid over de economische stabiliteit van de sector.

Interne bedreigingen

De landbouwsector beschikt over een groot zelfregulerend vermogen. Conjuncturele problemen kunnen vaak met bedrijfsreserves opgevangen worden. Omschakeling en verbreding van de bedrijfsvoering zorgen voor een zelfredzaamheid. Dat komt ook door de toeristische aantrekkingskracht van het gebied. De volgende ontwikkelingen kunnen de sector en de kwaliteit van het buitengebied onder druk zetten:

- Minder agrarische bedrijven door bedrijfsbeëindiging (vergrijzing) en schaalvergroting
- Kunnen de overblijvende ondernemers de cultuurgronden in het buitengebied blijven bewerken?
- Forse investeringen in grondverwerving voor schaalvergroting, verbreding van bedrijfsvoeringen en wettelijke eisen (dierwelzijn etc.) leiden tot hogere bedrijfsrisico's; tegenvallende rendementen zijn lastig op te vangen.
- De hoge grondprijs kan de sector belemmeren.
- Schaalvergroting en de vraag naar bulkproductie kunnen nadelig uitwerken voor de huidige biodiversiteit aan gewassen; een monocultuur (van enkele gewassen) tast de aantrekkelijkheid van het gebied zeer aan;
- Grote afhankelijkheid van een beperkt aantal producten (tarwe, aardappelen, uien en suikerbieten) .
- De kleinschalige landbouwinfrastructuur (de fijnmazige verkaveling) maakt het gebied niet geschikt voor de grootschalige landbouwproductie; anderzijds is het prima als bedrijven binnen het karakteristieke landschap grootschalige landbouw willen toepassen.

Ontwikkelingen in de landbouw volgen om relevante toekomstige effecten te herkennen, te taxeren en zo op in te spelen.

Het braakleggen van gronden is de meest slechte optie omdat een leeg landschap afbreuk doet aan de omgevingswaarden en het toeristisch minder aantrekkelijk maakt.

Alternatieve gebruiksmogelijkheden, zoals nieuwe (verruigde) natuur zijn een optie.

Landbouw in het landschap

Zonder landbouw is er geen landschap en in ons kleinschalige gebied is een landschap zonder landbouw evenmin een optie. Er is steeds sprake van wederzijdse afhankelijkheid en onderlinge samenhang.

Het authentieke landschap is door de eeuwen heen gevormd in een dynamisch proces van wind, water en getij. Het krekenslandschap werd door mensenhanden omgevormd tot een cultuurlandschap, geschikt gemaakt voor de landbouw.

Dit gebied was eens de "Tuin van Zeeland". Opeenvolgende ruilverkavelingen in de laatste eeuw (mede door de inundatie van 1944) hebben hun sporen achtergelaten. Gebiedswaarden- en kenmerken zijn veranderd. Het bestemmingsplan Buitengebied reguleert de overgebleven waarden door een stelsel van bestemmingen met gebruiksbepalingen. De gemeente moet samen met de gebruikers van het platteland de huidige omgevingskenmerken- en kwaliteiten "openheid en kleinschaligheid" behouden en versterken.

Hoe kunnen de agrarische ondernemers gezamenlijk en individueel bijdragen aan duurzaam en maatschappelijk ondernemen.?

- Koeien laten grazen in de wei in plaats van op stal te houden;
- Om de gewassen te beschermen tegen wind te kiezen voor hagen;
- Kleinschalige intensieve teelten op kreekruggen passen prima in een coulissenlandschap zoals dit gebied voor de inundatie was;
- Rekening houden met de natuur door nesten en legers van dieren ongemoeid te laten ook tijdens de oogst;
- Meewerken aan de aanleg van agrarische (voet)paden door landerijen;
- Zorgen voor landschappelijke inpassing van de boerderij met het erf en gebruik maken van subsidieregelingen, ook voor cultuurhistorisch herstel;
- Hergebruik agrarische reststoffen.

Ontwikkelingsmogelijkheden bedrijfstakken

De agrarische ondernemer bepaalt zelf de koers (strategie) voor de toekomst van het bedrijf. De keuze gaat anno 2009 tussen een productiegerichte strategie voor de markt of een inkomensgerichte strategie. Bij een productiegerichte strategie hoort schaalvergroting (meer grond of dieren) en specialisatie (unieke producten). Bij een inkomensgerichte strategie hoort verbreding: een neventak beginnen om aanvullend inkomen te verwerven.

Kostprijsverlaging door schaalvergroting of specialisatie zijn de meest toegepaste methoden om een meer inkomen te kunnen behalen.

Het verhogen van de afzetkansen kan door rechtstreekse verkoop vanuit het bedrijf of door structurele afspraken (in de regio) met winkels en horecabedrijven als het om gespecialiseerde (streek) producten gaat. Door strategische allianties kan de sector meer verdienen. Ketensamenwerking hangt samen kwaliteitverbetering (certificering) en kostenbesparing.. Samenwerking kan natuurlijk ook op veel kleinere schaal door het gezamenlijke gebruik van machines of het samen inkopen van materiaal en materieel. De gezamenlijke inzet van personeel loont. De sector is hiermee al volop aan de slag!

Het buitengebied heeft impulsen nodig om economisch vitaal te blijven. Die kansen liggen er. 'Behoud door ontwikkeling' krijgt inhoud. De aanwijzing tot Nationaal Landschap is geen rem. Er liggen prima kansen voor de landbouw om te blijven ontwikkelen zonder de kernwaarden van het Nationaal Landschap geweld aan te doen.

In algemene zin ondersteunt en stimuleert de gemeente projecten die van belang zijn voor de sector op het gebied van: innovatie, verbreding, toegevoegde waarde, kortere afzetketens of nieuwe afzetstructuren.

1. Agrarische bedrijven zonder verbreding (o.a. akkerbouw).

Voor dit type bedrijf is de toekomstverwachting goed. De prijzen stijgen (waarschijnlijk) door toenemende schaarste op de wereldmarkt. Deze bedrijfstak richt zich op de voedselproductie voor de eigen markt en de export. *Spaarzaam omgaan met de beschikbare landbouwgrond is een logisch en terecht pleidooi van de klankbordgroep.* Doelstellingen zijn duurzame productie en gesloten bedrijfssystemen, intensivering van de samenwerking in en buiten de sector op het gebied van management en de teelt en het vermarkten van landbouwproducten in de aanwezige ketens. Samenwerking op strategisch prijsniveau door telers om een faire prijs van de afnemer te bedingen, heeft meerwaarde.

De vraag naar biologische producten, geteeld volgens de natuurlijke kringloop ⁶ stijgt. Melkveehouderijbedrijven (grondgebonden landbouw) kunnen deze kringloop zelf organiseren. Het tekort aan biologische mest remt de ontwikkeling van de biologische landbouw. De omstandigheden zijn goed voor de reguliere en de biologische melkveehouderij en akkerbouw zonder verbreding. Zeker als hiervoor beleidsmatig - op het gebied van milieu en ruimtelijke ordening – kansen geboden worden om te ontwikkelen en te groeien. Het bestemmingsplan buitengebied biedt die ruimte. *De klankbordgroep vindt het van groot belang dat de keuze voor reguliere of biologische akkerbouw of veeteelt blijft liggen bij de individuele ondernemers zelf.* Deze stelling krijgt in deze nota ondersteuning.

Intensievere en alternatieve grondgebonden teelten

Er zijn kansen voor intensievere en alternatieve teelten door het produceren of verwerken van grondstof tot streekproducten. De teelt van grondstof voor medicijnen, productie van scharrelmelk, het realiseren van een paardenhouderij/melkerij met Zeeuwse trekpaarden, het opfokken van herten of het telen van druiven, lupine (grondstof voor vleesvervangers), bijzondere (vergeten) groenten (dat geldt voor 75% van onze oorspronkelijke groenten) die bijvoorbeeld afgezet kunnen worden bij de lokale en regionale horeca en zorginstellingen. De geringe beschikbaarheid van zoet water is een nadeel.

Aquacultuur

In Zeeland worden initiatieven voor omschakeling van gangbare landbouw naar aquacultuur gestimuleerd en ondersteund. Klimatologische veranderingen, bodemdaling en toenemende verzilting spelen hier een rol. De provinciale conceptnota '*Naar een ruimtelijke Strategie voor Aquacultuur op Land*' gaat hier nader op in. Behalve in zoetwater- en natuurgebieden sluit het Nationale Landschap aquacultuur niet bij voorbaat uit. De gemeente Veere ziet nu geen concrete kansen.

2. Multifunctionele landbouw: agrarische bedrijven met verbreding.

Er zijn uitstekende vooruitzichten voor de multifunctionele landbouw.

Verbreding vraagt om vernieuwing door innovatieve ondernemers. Nieuwe kansen voor verbreding zijn kleinschalige horeca, zorg (wonen, dagbehandeling en activiteiten), kinderopvang, educatie en wellness. Door verbreding ontstaat een verminderde kwetsbaarheid bij negatieve markteffecten. Verbreding kan het bedrijf een impuls te geven. Dat vraagt om stimulansen van de overheid.

⁶ De natuurlijke kringloop houdt in dat er biologisch voer worden geteeld wat kan worden gevoerd op een biologisch (melk)veebedrijf waar biologische melk en vlees wordt geproduceerd. De mest kan weer op de akker worden ingezet om producten te telen voor menselijke consumptie. Biologische akkerbouw moet mest laten aanvoeren van de biologische varkens-, of kippenhouderij (niet grondgebonden landbouw) eventueel in ruil voor biologisch geteeld voer.

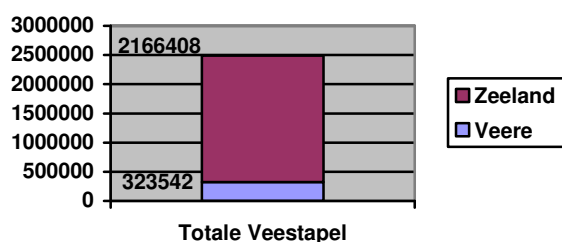
De landbouw is niet langer de enige kurk is waarop het buitengebied drijft. Er is behoefte aan specifiek plattelandsbeleid. Het bestemmingsplan Buitengebied biedt die mogelijkheden. Helaas is er weinig belangstelling uit de sector. Sluit het aanbod aan NED-faciliteiten aan bij de behoefte van de sector of zijn er andere knelpunten? De gemeente volgt het Omgevingsplan. Van de NED- mogelijkheden die het bestemmingsplan kent, is ongeveer een derde landbouw gerelateerd. De overige activiteiten die kunnen, hebben geen relatie met de landbouw. Dan gaat het over nevenactiviteiten als een bouwbedrijf, meubelmakerij, pottenbakkerij en appartementenverhuur.

3. Grondgebonden veeteelt.

Deze bedrijfstak heeft op dit moment de wind in de zeilen. De vraag naar melk en vlees en afgeleide producten blijft hoog. De producent ziet dat overigens niet altijd terug in de prijs. Verhoging van de toegevoegde waarde van de kwaliteit van de productie is een kans. Er is een toenemende vraag naar duurzaam en biologisch geproduceerd vlees, melk en scherrelmelk. Het aanbod blijft achter en daardoor is import nodig. Het aantal biologische bedrijven in de gemeente blijft achter. Door de toenemende schaalvergroting lopen koeien steeds minder in de wei. Vanuit efficiency niet onbegrijpelijk maar landschappelijk gezien jammer!

Aandeel Veere in veestapel Zeeland

Alle drie bedrijfstakken hebben voldoende toekomst in Veere.

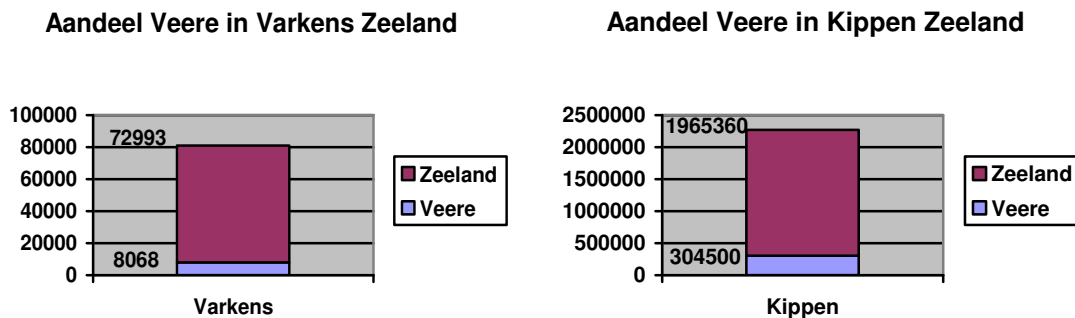
4. Niet grondgebonden veehouderij (iv)

De intensieve veehouderijsector (iv)⁷, in totaal 11 vestigingen (pluimvee- en varkensbedrijven) is niet groot in de gemeente. De sector heeft het moeilijk. Vooral in de varkenssector zijn de rendementen klein. Voor de bedrijfstak geldt een restrictief beleid. Zowel het beleid van de provincie als de gemeente beperkt de ontwikkelingsmogelijkheden. Uitbreiden kan tot maximaal 20% van het aanwezige bedrijfsvloeroppervlak.

⁷ Intensieve veehouderij; een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf dat zich toelegt op de teelt van slacht-, fok-, leg-, pels- of melkdieren, waarbij de teelt plaatsvindt zonder of nagenoeg zonder weidegang.

Omdat :

- De bedrijfstak niet grondgebonden is. Er is geen relatie met de cultuurgrond en daarmee de toegevoegde waarde voor de omgeving. Dieren worden op intensieve en industriële wijze in gebouwen gehouden en scharrelen niet buiten rond;
- Het landschappelijk waardevolle gebied is niet gebaat met grootschalige ontwikkelingen en staat daarmee zelfs op gespannen voet;
- De toeristische uitstraling en de aantrekkingskracht van het gebied is dat evenmin;
- Aanwijzing tot Nationaal Landschap en uitbreidingsgebied Ecologische Hoofd Structuur; gaan over het behoud van de karakteristieke waarde en de kwaliteit van ons kleinschalig landschap. Uitgangspunt is de omgevingskwaliteit te versterken en juist niet aan te tasten,

Hoofdstuk 6. Koersbepaling intensieve veehouderij

In deze nota wordt de koers bepaald voor deze kleine bedrijfstak. Uiterlijk in 2012 staan de bedrijven voor ingrijpende investeringen in nieuwe stallen en systemen, dierenwelzijn etc. Dat kan (volgens de bedrijfstak) alleen als groei van het vloeroppervlakte en aantal dieren planologisch kant. De sector kan niet wachten. Er moeten nu plannen uitgevoerd worden om marktconform te kunnen produceren.

De ontwikkelingen in de iv-sector gaan snel. Daarom biedt bijlage 5 feiten en wetenswaardigheden. Hier volgt een (korte) schets van de iv-sector in Veere:

- Het gaat om professionele(familie)bedrijven; een relatief kleine tak met 11 vestigingen, 10 ondernemers en naar schatting 25 arbeidskrachten.
- Er worden kippen en varkens gehouden.
- De totale bedrijfsploeroppervlakte is 23.000 m²; het kleinste bedrijf 670 m² en het grootste 4300 m²;
- De ondernemers willen op een verantwoorde wijze verder ontwikkelen en winst boeken op de aspecten, dierenwelzijn, milieu, omgevingskwaliteit en landschappelijke inpassing en samenwerking met de reguliere akkerbouw (voer en mest);

Hoe nu verder?

Aanvankelijk heeft het college gekozen voor omvorming (eventueel met verplaatsing) naar reguliere/biologische landbouw. Hierover ontstond commotie. Na bezinning en bezinking bij zowel de sector als de gemeente is gewerkt aan een nieuw voorstel. Breed draagvlak is het uitgangspunt. In een tweede sessie heeft de klankbordgroep gereageerd op de aanpassingen. De bedrijven zijn bezocht en deskundigen geconsulteerd. In Brabant is veel gezien en geleerd over het oplossen van knelpunten in woongebieden door uitplaatsing van iv-bedrijven naar ontwikkelingsgebieden (met uitbreiding), creatieve vormen van bedrijfsbeëindigingen en de goede werking van gecombineerde luchtwassers voor ammoniakreductie en de stankproblematiek.

ZLTO en de Veerse iv-sector zijn van mening dat uitbreidingsmogelijkheden nodig zijn om de iv-tak in de gemeente te kunnen behouden.

Besturen is keuzes maken op hoofdlijnen over beleidsvragen. De beleidsvraag die voorligt is wat de gemeente als ontwikkeling wenselijk vindt voor de niet grondgebonden, intensieve veehouderij. Hiervoor zijn verschillende opties denkbaar.

De gemeente staat op het standpunt dat het karakteristieke kleinschalige Veerse buitengebied bij uitstek geschikt is voor grondgebonden vormen van landbouw. De niet- grondgebonden bedrijfstakken passen hier minder. De gemeente wil geen nieuwe intensieve bedrijven dan wel grootschalige expansie van bestaande bedrijven. De gemeente voelt zich betrokken bij en verantwoordelijk voor bestaande intensieve bedrijven en haar ondernemers. De bestaande bedrijven zijn een volwaardig onderdeel van de landbouwsector en voor deze bedrijven (louter Veerse bedrijven/ondernemers) moet een goede toekomstgerichte oplossing komen. Er is begrip voor de wensen van deze ondernemers over hun toekomstmogelijkheden.

De voorkeurvariant van het college –gehoord de sector en gezien de technologische ontwikkelingen- is: de maatwerkvariant.

Kiezen voor een eigen Veerse richting, waarin maatwerk voor de bestaande bedrijven centraal staat.

Er is niet één aanpak/richting die een sluitende oplossing voor alle bedrijven biedt. De ene ondernemer is gebaat met uitbreiding op de locatie, de andere ondernemer met sanering en een derde is geholpen met uitplaatsing van zijn bedrijf naar een andere locatie. Een grote kwaliteitsslag op het gebied van: milieu- en omgevingskwaliteit, duurzaamheid, dierenwelzijn is het doel. Daarvoor zijn extra ruimte/dieren nodig om de investeringen te kunnen doen en tot een bedrijfseconomische exploitatie komen.

Deze maatwerkvariant sluit beter aan bij de opvatting van de (meerderheid van de) klankbordgroep. *De intensieve veehouderij moet volgens hun dezelfde kansen en rechten krijgen als de andere bedrijfstakken. Zij pleit er voor om de bedrijfstak de nodige uitbreidingsruimte te bieden.*

Het standpunt van de ruimtelijke – planologische gelijkwaardigheid wordt niet volledig door de gemeente gedeeld en gevolgd. Toch zijn er voldoende aanknopingspunten en goede argumenten om medewerking aan plannen van ondernemers te verlenen die voldoen aan de randvoorwaarden die de gemeente/de provincie stellen.

De conclusie is dat de gemeente – onder voorwaarden- graag tot werkbare oplossingen wil komen. Rekening houdend met het feit dat dit het Nationaal Landschap is met een grote toeristische aantrekkingskracht. Het staat vast dat verduurzaming de belangrijkste opgave, uitdaging en kans is voor zowel de sector als de gemeente. Duurzaamheid is gestoeld op het principe van een balans tussen people, planet en profit (mensen, milieu en economie). De gezamenlijke motivatie van zowel de gemeente als de sector zit in de verduurzaming (planet) van de iv-bedrijven. Voorwaarde is dat er een economisch renderend (profit) verhaal is.

De Veerse maatwerkvariant in hoofdlijnen

De gemeente stuurt met (snel nader vast te stellen) ruimtelijke kaders en stelt randvoorwaarden. Ondernemers bepalen zelf waar hun toekomst ligt. Aan de strengere milieueisen (ammoniak, geurbeleving en fijn stof) kan technisch gezien steeds beter worden voldaan. De ligging/locatie van het bedrijf ten opzichte van gevoelige bestemmingen (woningen, recreatiebedrijven) niet. Dat is een gegeven. Door individuele oplossingen te zoeken ontstaat een win - winsituatie voor het milieu, de omgevingskwaliteit en de ondernemer. Er is sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De sector werkt, met ondersteuning van de gemeente, aan vergroting van het maatschappelijke draagvlak.

Deze variant draagt de volgende kwaliteitssporen:

- **Ruimtelijke functiescheiding:**
Bedrijven die op een gunstige locatie zijn gevestigd (ten opzichte van gevoelige bestemmingen, zoals woningen), kunnen doorgroeien. Bedrijven die op hun locatie knel zitten (overbelaste omgevingssituaties) kunnen dat niet.
- **Verduurzaming is dé motor voor verdere ontwikkeling**
Het gaat om bedrijven die willen en kunnen ontwikkelen en voldoen aan alle wettelijke eisen, de meest moderne technieken voor stankreductie en dierenwelzijn. Groei in extra ruimte en extra dieren is geen automatisme. Het kan pas als men, om aan de hogere wettelijke eisen/de hogere duurzaamheid te kunnen voldoen, niet met het bestaande volume (aantal dieren) toe kan. 5000 m2 Bedrijfsvloeroppervlakte blijft de maximale bovengrens!
- **Gelijktijdig winst in omgevingskwaliteit halen**
De (nieuwe) kavels zijn ruim om te zorgen voor én ruimtelijke/landschappelijke inpassing van de gebouwen én een goede bedrijfsinrichting voor de ondernemer. Bij voorkeur komen tot één plan voor alle locaties.
- **Eén investeringsmoment – snelle actie**
De investeringen die de sector in voorzieningen voor milieu en dierenwelzijn moet doen, zijn recent versoepeld voor de niet-IPPC-bedrijven. Alle bouwkundige voorzieningen en dus ook de investeringen kunnen in één ronde plaatsvinden. 1-1-2013 is hiervoor als einddatum bepaald. De iv-sector dringt aan op voortvarendheid in de uitwerking en een snelle doorloop van vergunningprocedures.
- **Quotering huidige aantal dieren**
De ontwikkelingsruimte die toegekend kan worden is afhankelijk van het stalsysteem. Deze operatie moet geleidelijk en flexibel verlopen. Bij bedrijfsbeëindiging blijft het aantal diereenheden beschikbaar in de gemeente.
- **Maatschappelijk draagvlak iv vergroten**
De sector moet beter uitleggen en laten zien waar zij voor staat. Een verantwoorde, dus dieren- en omgevingsvriendelijke productie. De sector kan dat doen door zichtstallen te bouwen, programma's voor scholen aan te bieden, het betrekken van voer uit de omgeving en het afzetten van mest in de omgeving. Werken aan draagvlak is bij uitstek een taak voor de sector zelf.

Deelname aan de pilot project ontwikkeling duurzame veehouderij van de provincie Zeeland/ZLTO/gemeenten.

Randvoorwaarden om het maatschappelijke draagvlak voor intensieve veehouderij te vergroten : bijvoorbeeld medewerking verlenen aan een zichtstal in de buurt van een fietsknooppunt.

De gemeente gelooft in individuele maatwerkoplossingen. Maatwerk houdt ook in dat de ontwikkelingsruimte die nodig is per bedrijf verschillend kan zijn.

Uitwerking van deze variant en de herstructurering van bedrijven vindt plaats in het bestemmingsplan voor het buitengebied.

De klankbordgroep kan zich op hoofdlijnen goed vinden in de maatwerkvariant. De uitwerking vindt snel plaats in overleg met de sector. De sector is geen voorstander van het stellen van bovenwettelijke eisen door de gemeente en wil niet dat quotering een remmende factor voor de ontwikkelingen vormt. Een minderheid in de klankbordgroep (ZMF) vindt dat op een aantal punten een stringenter beleid gevoerd kan en moet worden.

Hoofdstuk 7. Doelstellingen gemeentelijk landbouwbeleid:

In het coalitieprogramma 2006-2010 staan de doelstellingen van het landbouwbeleid:

- Het bevorderen en stimuleren van grondgebonden landbouw van duurzame of biologische aard, die economisch perspectiefrijk is en die in harmonie en met respect voor het waardevolle kleinschalige landschap plaatsvindt;
- Het bieden van ruime ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw waarbinnen ondernemers in grote vrijheid (teelten) hun exploitatie kunnen inrichten;
- Het creëren van of meewerken aan een goede agrarische structuur waarbinnen de ondernemers tot bedrijfsoptimalisatie kunnen komen;
- Het bieden van de nodige ruimtelijke en praktische randvoorwaarden waarbinnen ondernemers hun bedrijfsvoering kunnen vergroten, verbreden, specialiseren of intensiveren;
- Het inzetten op een voortgezet agrarisch grondgebruik van het buitengebied (**onze boeren zijn de beste onderhouders/vormgevers van het landschap**) en de ontwikkelingen hierin volgen;
- Het stimuleren en bevorderen van duurzame landbouw en de groei van de biologische productie binnen het gebied.

Hoofdstuk 8. Actiepuntenprogramma

Wat kan de gemeente doen?

De actiepunten zijn gericht op het stimuleren, initiëren, ontwikkelen en bewaken (ook toetsen) van processen, plannen en ontwikkelingen op landbouwgebied. Het actiepuntenprogramma zijn realistisch, uitvoerbaar, bedrijfseconomisch en ecologisch verantwoord en duurzaam. Het actiepuntenprogramma blijft binnen de kaders van het nationale, provinciale en gemeentelijke beleid.

1. Grondgebruik

Economische ontwikkelingen van cultuurgronden met een duurzaam karakter of een biologische grondslag hebben de voorkeur. Beleid van hogere overheden is direct of indirect gericht op het bereiken van duurzaamheid. De vraag naar biologische producten stijgt als gevolg van toenemende welvaart, aandacht voor welzijn en gezondheid en toenemend milieubewustzijn bij consumenten.

Het beleid richt zich op de ontwikkeling en de versterking van lokale/regionale grondgebonden landbouw, duurzaam of biologisch van aard, die economisch perspectief biedt en in harmonie is met het landschap.

Het grondareaal is nu en in de toekomst nodig voor het realiseren van de ambities binnen de landbouwsector. Bedrijven kunnen vrijkomende gronden verwerven en daarmee hun bedrijfsoppervlakte vergroten en hun bedrijfsvoering optimaliseren. Deze herstructurering ondersteunen wij als het overeenstemt met de kleinschalige landschap- en wegenstructuur van het gebied. De sector wil goede landbouwgrond benutten voor de akkerbouw en de teelt van veevoer. Dit is ook ons beleid. Het is de economisch en landschappelijk meest geschikte invulling van de gronden.

De klankbordgroep vindt dat als er meer aan (nieuwe) natuur gedaan moet worden, deze gevonden moet worden door een intensievere aanwending van de huidige natuur.

Het beschikbare grondareaal in het buitengebied wordt gebruikt en bestemd door en voor de landbouw(sector). Functiewijziging voor de doelstellingen van het bestemmingsplan buitengebied, waaronder maatschappelijke doeleinden zoals waterberging en natuurfuncties (Ecologische Hoofd Structuur) kan. Dan vindt er een afweging plaats en wordt er in principe geen goede landbouwgrond opgeofferd.

Soms is uitbreiding van natuur op landbouwgrond noodzakelijk. Als alternatieven (intensivering) ontbreken dan willen we graag dat de agrarische ondernemers Vrijwillig mee werken : zoals bijvoorbeeld bij het project D'Aegen.

Sinds de laatste ruilverkaveling hebben er door bedrijfsbeëindigingen al weer veel grondtransacties plaatsgevonden. Er zijn gronden van eigenaar gewisseld, in pacht of in huur genomen. Dit proces gaat in een vrij fors tempo door. We moeten nu nadenken overerschikking van grond. Bedrijfsvergroting, afstandsverkorting, concentratie van kavels en vergroting van huiskavels zijn voor agrariërs van belang. Een nieuwe ruilverkaveling vindt voorlopig niet plaats. Misschien moet de sector gaan denken over de vrijwillige kavelruil.

Een project voor vrijwillige kavelruil heeft meerwaarde omdat deze leidt tot een herschikking van gronden in het belang van de landbouwsector.

De grondgebonden ondernemer heeft veel vrijheid om de eigen bedrijfsvoering in te richten en te ontwikkelen. Deze eigen keuze, een soort zelfbeschikkingsrecht, is belangrijk en onderschrijven wij dit document.

Ondernemers hebben de ruimte en de keuze voor het inrichten en ontwikkelen van de eigen bedrijfsvoering. In principe gelden er geen beperkingen voor het grondgebonden agrarische gebruik (vrije teeltkeuze).⁸ anders dan die bestemmingsplanmatig zijn vastgelegd.

Walcheren is aangewezen als Nationaal Landschap en uitbreidingsgebied van de Ecologische Hoofd Structuur (EHS). Het buitengebied van de gemeente Veere is een agrarisch/natuurlijk/ toeristisch-recreatief complex. Deze drie functies hebben de factor ruimte gemeenschappelijk. Ruimtelijke groei van de ene functie gaat ten koste van de ruimte voor de andere. Ruimte kan optimaal benut worden door functies te combineren, binnen bedrijven of samenwerkende bedrijven/instanties, of binnen het gebied zelf. Gecombineerde functies zijn mogelijk op het gebied van natuur-/ waterbeheer, wateropvang op laaggelegen weidegronden en op het werkingsgebied van biologische akkerbouw/veeteelt (veevoer en mest).

Dubbelgebruik van ruimte via multifunctionele landbouw met ketenverlenging (natuur- en waterbeheer in combinatie met landbouw/veeteelt), is aantrekkelijk. Het beleid ondersteunt dit principe en stimuleert meervoudig ruimtegebruik als er een sectorvraag is met ruimtelijke mogelijkheden, in overleg met de sector en het waterschap.

Het totale areaal aan landbouwgrond neemt in de toekomst af door de '*landhonger*' voor andere vitale functies in het buitengebied (natuur, waterberging etc.). Als de agrarische sector bedrijfseconomisch perspectief wil houden, zal er met minder grond meer rendement gerealiseerd moeten worden. Of door intensivering van de teelt of door toe te leggen op specialisatie zoals: streekproducten en biologische producten.

Het op grote schaal verbouwen van bulk- en landbouwproducten voor biobrandstof is geen reële en duurzame optie. De kwaliteit van het gebied en de landbouwinfrastructuur leent zich het meest voor het produceren van hoogwaardige voor menselijke consumptie geschikte producten, producten met een toegevoegde waarde of producten waaraan door verwerking tot halffabrikaat of eindproduct waarde aan toegevoegd kan worden.

Het aantal agrarische bedrijven loopt terug. Slechts 20% van het aantal bedrijfshoofden dat met het oog op de leeftijd stopt, heeft een bedrijfsopvolger. De animo voor het agrarische ondernemerschap is beperkt. Het is vaak moeilijk is om een bedrijf over te nemen door de hoge financiële lasten en het beperkte rendement. Naast de reguliere wegen (onderwijs, arbeidsmarktbeleid) zijn alle stimulansen welkom om het werken in de agrarische sector te bevorderen.

In overleg met de sector komt een agrarisch ontmoetingsprogramma tot stand om de belangstelling en de kennis onder basisscholieren voor de agrarische sector (en alles wat groeit en bloeit op de akkers) te vergroten.

⁸ De intensieve veehouderijtak (varkens- en pluimveehouderij) is geen grondgebonden bedrijfstak
21/31 Kadernota/beleidsnota Landbouw Veere 2009, concept voor commissie MO van 17 maart 2009

2. Bestemmingsplan

Het bestemmingsplan Buitengebied maakt ontwikkelingen mogelijk en stelt beperkingen aan ongewenst ruimtegebruik of -bebouwing. Het bestemmingsplan biedt voldoende kansen voor ondernemers.

De klankbordgroep vindt dat het gemeentelijke Ruimtelijke ordening (RO)-beleid achter loopt bij de snelle ontwikkelingen in de sector en dus de markt. De klankbordgroep stelt dat de sector daardoor achterstand oploopt. Dat vertraagt/ belemmert de noodzakelijke bedrijfsontwikkeling.

De kritiek van de klankbordgroep over de ruimtelijke en milieuhygiënische beperkingen deelt de gemeente niet. De insteek is juist te anticiperen op relevante ruimtelijke ontwikkelingen en als die passend zijn via een bestemmingsplanherziening mogelijk te maken. Dat leidt tot een actueel en ontwikkelingsgericht ruimtelijk kader.

In algemene zin maakt de klankbordgroep een opmerking over de 'onpeilbaarheid van de overheid en de ongelijke toepassing van regels'

Het is onduidelijk of deze kritiek ook geldt voor de gemeente.

Sector en gemeente bekijken samen de bestaande gemeentelijke regels op ruimtelijk gebied en milieuregelgeving om te zien of deze ontwikkelingen belemmeren.

De 'agrarische bouwblokken' zijn in het bestemmingsplan opgenomen en geven de plaats aan van een agrarisch bedrijf of de mogelijkheid voor een agrarische bedrijfsvestiging. Dit instrument is bedoeld om sturing te geven aan de agrarische structuur.

Het instrument van agrarische bouwbloктоewijzing/onttrekking inzetten om actief sturing te geven aan de herstructurering van de landbouw. Eventueel in combinatie met vrijwillige grondruil en inzet provinciale grondbank.

Planwijzigingen binnen het bestemmingsplan voor andere ruimtevragende functies zoals landgoederen, kunnen worden heroverwogen als de behoefte aan grond toeneemt voor de voedselvoorziening.

Agrarisch medegebruik van andere bestemmingen kunnen een bijdrage leveren aan agrarische productie. Nieuwe natuurgebieden zijn wel schraal maar kunnen met wat aanpassingen voor een aangepaste agrarische functie benut kunnen worden.

Onderzoeken of in het bestemmingsplan voorwaarden kunnen worden opgenomen die in kwetsbare gebieden - bufferzones rond natuurgebieden/ waterbeschermingsgebieden - mogelijkheden bieden voor het combineren van akkerbouw en/of veeteelt met behoud van de bestaande bestemming.

De klankbordgroep doet de suggestie om het totale bestemmingsplan buitengebied iedere vijf jaar te screenen en te actualiseren.

Hier gaan wij niet in mee omdat er veel tijd en geld mee gemoeid is. Uitgangspunt is dat het bestemmingsplan rechtszekerheid voor iedereen biedt voor de wettelijke termijn van tien jaar. Een actueel bestemmingsplan voorkomt dat er vaak vrijstellings- en wijzigingsprocedures gevoerd worden.

Daar liggen de belangen van gemeente en sector. Ruimtelijke procedures zijn lang en zorgvuldig op basis van landelijke wetgeving. Versnelling kan alleen in de voorbereidingsfase van het bestemmingsplan. De ondernemer moet een goed onderbouwde ruimtelijke visie aanleveren waarop besluitvorming kan plaatsvinden. De nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening gaat uit van hetzelfde principe.

Om een zekere dynamiek te hebben maakt de gemeente via tussentijdse bestemmingsplanwijzigingen relevante ontwikkelingen mogelijk. Deze moeten passen in de ruimtelijke richting en het provinciale beleid. In de loop van 2009 start de algemene herziening van het bestemmingsplan Buitengebied.

Ruimtelijk relevante argumenten hebben allerlei activiteiten in bestaande (voormalige) agrarische gebouwen mogelijk gemaakt. Daardoor kunnen die gebouwen behouden blijven en een bijdrage leveren aan het behoud van het kleinschalige landschap.

De klankbordgroep wil ook buiten gebouwen graag mogelijkheden zien.

In bijzondere gevallen kan dat - gemotiveerd - als verbreding extra ruimte vergt. Wel altijd binnen het bouwblok en met een goede landschappelijke inpassing.

3. Multifunctionele landbouw/verbrede landbouw stimuleren

Volgens de klankbordgroep is niet voldoende bekend welke mogelijkheden de Nieuwe Economische Draggers (NED) van het bestemmingsplan buitengebied biedt voor plattelandsontwikkeling en plattelandverbreding.

De gemeente geeft via folders, Veerse krant en website aandacht aan het bestaan van NED. Eventueel volgt een informatiebijeenkomst.

Er is speciaal aandacht gegeven aan de achterblijvende belangstelling om bedrijven te verbreden (vierde gewas), te intensiveren of te specialiseren.

Bedrijfsontwikkeling vereist initiatief en ambitie van ondernemers. De overheid kan beleid ontwikkelen, stimuleren en de voorlichten. Belangrijke begrippen zijn samenwerking, professionalisering en ketenverlenging. Het Platform Plattelandsontwikkeling coördineert tussen initiatiefnemers om samenwerking tot stand te brengen.

Ondernemers met initiatieven voor verbreding, specialisatie of intensivering van het bedrijf ondersteunen door kennis en financiering van een project/productplan. Maximaal € 2.000,- per initiatief.

4. Plattelandstoerisme stimuleren

Het stimuleren van toerisme, als onderdeel van de multifunctionele landbouw is een belangrijke taak. Hier wordt al jaren aan gewerkt. Er is een Toeristisch actieplan opgesteld. Het platteland moet aantrekkelijk blijven en de belevingswaarde van toeristen en eigen inwoners groter.

Initiatieven worden door subsidies van het Platform Plattelandsontwikkeling gestimuleerd. Er zijn ook financieringsmogelijkheden via het provinciale Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), via de Eurregio (Interreg IVb) of via het Plattelands Ontwikkelings Programma (POP2).

Overleg voeren met de sector en andere actoren (VVV, ZLTO, provincie) over de kansen die op het gebied van plattelandstoerisme in het gebied benut kunnen worden. Bijvoorbeeld de aanleg en het onderhoud van ruiter- en wandelpaden (wandelnetwerk provincie Zeeland) langs of over agrarische percelen.

Het verlenen van een structurele subsidie aan het Platform Plattelandsontwikkeling van € 2.500,-

De subsidiemogelijkheden voor het buitengebied inventariseren. Met voorlichting het gebruik stimuleren.

5. Groenblauwe dienstverlening stimuleren

Reguliere en vooral biologische landbouwers en veetelers zijn prima in staat om tegen betaling (mede-)beheer en onderhoud van natuur- en waterwingebieden uit te voeren.

Hier kan aansluiting gezocht worden bij de Landschapsvisie 2009 die voortvloeit uit de status van Nationaal Landschap.

De Landschapsvisie biedt inzicht in de kansen (landschap, natuur, milieu, cultuurhistorie en recreatie) en landschapswaarden.

De klankbordgroep stelt voor om de agrariër te betalen voor het onderhouden van natuur en landschap. Zo ontstaat een economisch gewaardeerde activiteit in de vorm van groenonderhoud in het buitengebied. De vergoeding moet ook gezien worden als een compensatie voor het landschapsbeheer, mogelijke beperkingen van aanwijzing tot Nationaal landschap en de weinig effectieve wijze waarop de bedrijfsvoering in het kleinschalige landschap (kleine kavels) geëxploiteerd kan worden.

De gemeente volgt deze redenering voor nieuwe natuurgebieden en waterwingebieden.

Agrariërs kunnen hiervoor projecten indienen. Voor gebieden die primair een landbouwfunctie hebben (productie op economische basis) geldt dat niet. De sector kan dit voorstel indienen bij de provincie.

De Akkerrandenregeling is een succes. Samen met de bij het D'Aegen project betrokken organisaties kijken of het project uitgebreid kan worden. Misschien kan aanvullende financiering uit vereveningsbijdragen plaatsvinden

In overleg met de sector en gebiedsbeherende instanties kijken of er kansen c.q. mogelijkheden zijn voor goedgekeurde "Groene Diensten". Wellicht is financiering uit het Fonds Nationaal Landschap mogelijk.

6. Biologische landbouw stimuleren

De klankbordgroep vindt dat omschakeling van reguliere naar biologische landbouwproductie alleen kan als dit gebeurt op basis van vrijwilligheid van de ondernemer(s).

De gemeente ondersteunt deze keuzevrijheid.

Omvorming naar een biologisch bedrijf is ingrijpend. Kennisoverdracht stimuleren en enthousiasmeren is voorlopig de manier om deze bedrijfsvoering onder de aandacht te brengen. De gemeente streeft naar meer biologische bedrijven. Reguliere landbouw en biologische landbouw kruipen langzaam naar elkaar toe.

Belangrijke conclusie over biologische landbouw zijn:

- de vraag is groter dan het aanbod (er zijn tekorten op: zuivel, varkensvlees, industriegroenten, verse markt groenten en glasgroenten) waardoor import nodig is;
- Uitbreiding van bestaande biologische bedrijven en extra import van biologische producten is voldoende om aan de huidige marktvraag te voldoen;
- Er is behoefte aan uitbreiding van het aantal biologische bedrijven maar de omschakeling stagneert; de verplichte omschakelperiode van twee (bij één- en tweejarige teelten en blijvend grasland) of drie jaar (bij overblijvende gewassen) vormt een blokkade;

Redenen om niet om te schakelen zijn:

- onbekendheid, een negatief beeld van de biologische bedrijfsvoering;
- onvoldoende vertrouwen in de biologische markt;
- geen economisch voordeel ten opzichte van gangbare productie;
- economische drempels als hoge investeringen en daling van het inkomen in de omschakelperiode;
- vergrijzing en gebrek aan ondernemerschap/innovatie in de agrarische sector;
- Voor de sectoren zuivel, varkensvlees en pluimvee spelen ketenpartijen een belangrijke sturende rol in de omschakeling.

Invloed uitoefenen op het aanbod van biologische producten en de groei van het aantal biologische landbouw- en veeteelt bedrijven in de gemeente door:

1. overdracht van informatie en kennis aan de landbouwsector;
2. het grondbeheer, overleg met terreinbeheerders/eigenaren en ruimtelijke ordening;

Gronden die de gemeente koopt of heeft gekocht voor woningbouw of de uitbreiding van bedrijfsterrein en die voorlopig niet gebruikt zullen worden bij voorkeur tijdelijk in pacht uitgegeven aan biologische boeren.

In de aanloopfase knellen de omschakelkosten. Voordat de exploitatie van een grondgebonden biologisch bedrijf kan starten, moet de reguliere landbouwgrond twee seizoenen braak liggen. Het provinciale beleid zet samen met de ZLTO in op het project 'Bio-logisch'. Hierin wordt een oplossing gezocht. De ondernemers die willen omschakelen kunnen beroep doen op de gemeente om co-financiering van project/plankosten tot een bedrag van € 2.000,-.

7. Voorbeeldfunctie gemeente en de biologische landbouw

Zelf het goede voorbeeld geven werkt. Op 21 juni 2005 heeft de gemeente het Zeeuwse convenant biologische landbouw ondertekend.

Versterken van de voorbeeldfunctie door informatie (internet, intranet, Veerse krant) aan bestuurders, medewerkers en inwoners om hun (persoonlijke) inkoopgedrag te veranderen ten gunste van biologische producten

8. Verwerken en verkopen producten stimuleren

Landbouw is onderdeel van de agri-businessketen⁹. Als de (samenwerkende) ondernemers de hele keten beheren komt de winstmarge helemaal bij henzelf terecht.

Nu gaan de winstmarges naar de verwerker, de (tussen)handel en de distributeur en resteert een minimale vergoeding voor de geleverde grondstof. De verkoop door agrariërs kan in principe plaats vinden via boerderijverkoop of (week)markten.

Boerderijverkoop

In het bestemmingsplan buitengebied is een regeling voor de verkoop van boerderij- en streekproducten opgenomen. Voorwaarde is dat de verkoopruimte niet meer dan 50 m² en de totale oppervlakte (inclusief opslagruimte) maximaal 150 m² bedraagt.

De klankbordgroep vindt deze randvoorwaarden niet ver genoeg gaan.

Bij de actualisering van het bestemmingsplan buitengebied komt dit onderwerp aan de orde.

Verkoop op weekmarkten

De klankbordgroep ziet het als een belemmering in de economische bedrijfsvoering dat volgens de marktverordening de producent zelf op de weekmarkt moet staan.

Het is in verband met precedentwerking onmogelijk om de Marktverordening terzake aan te passen.

Ter bevordering van de verkoop van biologische producten bekijken of extra ruimte c.q. kramen op de weekmarkt uitkomst kan bieden

Zelf verwerken van landbouwproducten

Hogere inkomsten zijn ook mogelijk door producten zelf te verwerken. Distributie van - biologische - producten voor de lokale, regionale en wellicht zelfs (inter-)nationale markten is mogelijk. Initiatieven uit de sector worden afgewacht.

Branding

Voor het vermarkten van de streekproducten kan een merknaam geïntroduceerd worden. Dat heet branding¹⁰. Alle producten die hier verwerkt en verpakt worden zouden bijvoorbeeld de merknaam/kwalificatie '.... By the Sea' kunnen krijgen.

Branding leidt tot herkenning bij de consument, naamsbekendheid dus en draagt ook bij aan de toeristische uitstraling.

9. Veeteelt en de melkveehouderij stimuleren

De buitenlandse vraag naar (biologisch) vlees stijgt. De productgroep zuivel produceert te weinig. De reguliere grondgebonden veeteelt en melkveehouderij maar vooral de biologische veeteelt en melkveehouderij moet voldoende ruimte houden én kunnen groeien. Het bestemmingsplan buitengebied biedt die mogelijkheid.

⁹ Onder de agri-businessketen wordt niet alleen de teelt van landbouwproducten verstaan maar ook de toelevering, verwerking en distributie.

¹⁰ Branding is de Engelse term voor de duidelijke visualisatie en de communicatie van een merk dat door de uitstraling een bepaalde waarde heeft en een beeld oproept (Aha). Voor Veere zou het beeld de paalhoofden kunnen zijn in combinatie met 'producten bij the sea'.

De gemeente organiseert samen met andere partijen, een informerende bijeenkomst voor de ondernemers in de reguliere veehouderij ter stimulering van de omschakeling naar biologische rundvee-, varkens- en pluimveehouderij.

De sector moet zelf aan de slag gaan met een aantal actiepunten die leiden tot omschakeling naar de biologische bedrijfsvoering.

10. Behoefteteonderzoek naar de productie van biologische mest

De klankbordgroep constateert dat één van de knelpunten voor de groei van de biologische akkerbouw het gebrek aan (biologische) mest zou kunnen zijn.

Akkers worden bemest. Een deel van de dierlijke mest moet komen van door de Stichting Skal gecertificeerde veeteeltbedrijven. Een ander deel van de mest mag plantaardige zijn of afkomstig zijn van de reguliere grondgebonden niet intensieve (melk-)veeteeltbedrijven.

De sector gaat naar meer “mestevenwicht” zoeken. Vestiging c.q. omschakeling naar nieuwe (biologische) melkveehouderijen is een optie.

11. Ondersteuning van en dienstverlening aan de landbouwsector

Volgens de klankbordgroep hebben de agrarische ondernemers meer nodig hebben dan actueel en adequaat beleid. De gemeente heeft een rol als begeleider van ondernemers om nieuwe ontwikkelingen tot stand te brengen.

Ook agrarische ondernemers lopen in hun werk aan tegen de complexiteit van de regelgeving en de vergunningverlening. Agrariërs die nieuwe activiteiten willen starten moeten zich uitgenodigd voelen tot meer dynamiek.

De eigen verantwoordelijkheid van partijen moet steeds helder zijn en uitgangspunt van handelen blijven. De gemeente is belast met overheidshandelen en heeft niet alleen als taak gewenste ontwikkelingen te initiëren en te ondersteunen maar deze ook te beoordelen (toetsen) op de wettelijke eisen en ruimtelijke kaders.

Ingezet wordt op de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening, zeker ook aan ondernemers.

Het is niet de bedoeling om een speciaal landbouwloket in te richten of een accountmanager buitengebied aan te stellen. Het aantal innovatieve agrarische verzoek zijn hiervoor te beperkt.

12. Vereenvoudigen van regelgeving en verminderen van administratieve lasten

Verbetering, vermindering en vereenvoudiging van vooral de regelgeving en de administratieve lasten is ons uitgangspunt. De landelijk vastgestelde regelgeving is leidend. Hoe kunnen regelgeving, procedures en formulieren eenvoudiger. Wat kan er digitaal geregeld worden? Hiervoor sluit de gemeente aan bij het Project Vermindering gemeentelijke regelgeving Zeeland van de Kamer van Koophandel.

Kijken of - in het kader van deregulering - de administratieve afhandeling van de gedoogregeling tijdelijke opslag van mest in aanmerking komt voor vereenvoudiging.

Op het beleid van de Europese Unie en andere hogere overheden heeft de gemeente geen invloed. Over zaken van het Europese parlement en ons parlement is de lobby door de brancheorganisaties zelf het meest effectief.

13. Vergroten tolerantie niet- agrarische bewoners buitengebied

Naast de wettelijke beperkingen die agrarische ondernemers hebben ze ook hinder van een aantal niet agrarische -bewoners van het platteland. Deze maken bezwaar tegen allerlei agrarische bedrijfsactiviteiten. Het gaat om zaken als geluid, geur en trillingen. De gemeente heeft inmiddels samen met de provincie en de gemeente Hulst , deze problematiek aangekaart bij de ministeries VROM en LNV. Er is een rapport overhandigd met de titel “*Lusten en Lasten Landelijk Gebied (Stad- en milieubenedering)*”. De reactie op dit rapport wordt afgewacht. In het geluidsbeleid van de gemeente is al rekening gehouden met deze nota.

14. Kleinschalig kamperen

Het nieuwe beleid voor het kleinschalig kamperen geldt sinds 1 januari 2008 (intrekking WOR). Het bestaande beleid wordt in grote lijnen gehandhaafd en het maximale quotum van 171 minicampings voor maximaal 15 standplaatsen per bedrijf is opnieuw vastgesteld. Daarnaast is nieuwe ruimte geboden voor 450 standplaatsen om de door groei naar 25 standplaatsen mogelijk te maken. Zowel voor nieuwvestiging als voor uitbreiding geldt de eis van werkend (reëel agrarisch bedrijf met het oog op structuurversterking voor de sector. .

De klankbordgroep vindt het jammer dat Veere een andere regeling heeft vastgesteld dan andere gemeenten

De kritiek van de klankbordgroep is herkenbaar. De quotering en de extra voorwaarden waren nodig om de groei van het aantal slaapplekken te beheersen ten opzichte van de reguliere toeristische sector. Ook zijn productiedifferentiatie en kwaliteitsverbetering nodig om de concurrentie in de toeristische sector aan te kunnen. De situatie per gemeente is verschillend waardoor een gedifferentieerde aanpak kan en mag.

De evaluatie van het kleinschalige kampeerbeleid vond plaats in 2008. De beschikbare extra ruimte van 450 standplaatsen lijkt juist voldoende. De doelstelling van 450 standplaatsen is in 2008 niet gehaald. Door de uitbreiding te koppelen aan de agrarische bedrijfsvoering is een belangrijke impuls gegeven aan versterking en verbreding van de landbouw in de gemeente.

- Kritisch kijken naar de kansen voor (administratieve) lastenverlichting door versoering van de procedure en voorschriften;
- Jaarlijks kijken of aanvragen om uitbreiding passen binnen het quotum van 450 standplaatsen. De beleidsregel bepaalt hoe er wordt omgegaan met aanvragen.

15. Energieopwekking en energiebesparing

De landbouwsector heeft in 2008 met de ministeries EZ, LNV, VROM en Financiën het convenant ‘schoon en zuinig’ getekend. De inspanningen zijn gericht op de besparing van fossiele energie met 2% per jaar en productie van 20% duurzame energie in 2020. De gemeente Veere werkt aan een lokaal klimaatbeleid en streeft onder meer naar verbetering van de energieprestaties van bedrijfsgebouwen voor alle Veerse bedrijven.

Daarnaast is in 2006 een gezamenlijke opdracht van ZLTO, Zeeuwse gemeenten en DELTA NV het project ‘energiescans in de agrarische sector’ uitgevoerd.

- op het energieverbruik van de bedrijven valt over de gehele linie 8% te besparen;

- als alle voorgestelde maatregelen uitgevoerd worden, kan de CO₂-uitstoot verminderen met 900.000 ton per jaar (excl. opbrengst van duurzame energie door zonnepanelen en microwindmolens);
- bij de meeste bedrijven konden haalbare besparingsmogelijkheden gevonden worden, bij kleinere bedrijven vaker dan bij grotere bedrijven;
- PV-panelen kwamen voor de sector als best haalbare opties naar voren;
- De inzet van het bedrijfsgebouw als middel voor de energiebehoefte van het bedrijfsproces komt relatief weinig voor maar kan heel effectief zijn;
- Voor de 100 deelnemende bedrijven ligt de vervolgactie voor de hand zoals: hout(pallet)kachel, energiezuinige TL-verlichting, frequentieregelaar melkveehouderij.

Uitgevoerde proefopstellingen naar energieopwekking wijzen uit dat het rendement van microwindmolens beperkt is. Windmolens zijn niet passend in het buitengebied. Opwekking van energie via grondwater (warmtepompen) en zonne-energie heeft meer kansen.

- het breed uitrollen van het middel energiescans onder de agrarische bedrijven in het gebied.
- het uitvoeren van de maatregelen via een gezamenlijk inkoopproces met geselecteerde leveranciers.
- het starten van studie/proefprojecten voor bijvoorbeeld: verwarming van landbouwproducten met duurzame energie, energiezuinige stallen voor intensieve veehouderijen, nieuwe innovatieve bedrijfsgebouwen die dienst doen als productielocatie van duurzame energie voor het (interne) productieproces.
- het onderzoeken van de (praktische) toepassingsmogelijkheden van energieopwekking via grondwater (warmtepompen) en zonne-energie.

Energieopwekking is een kansrijke verbreding (energieboer) voor de toekomst. De opwekking van energie door de warmte uit de aarde en de energie van de zon heeft meer kans en past beter dan de opwekking van energie met gebruikmaking van wind.

De gemeente onderzoekt of plantaardig restafval op de akkers van bedrijven is te composteren waarna het ondergeploegd kan worden.

16. (Regionale) mestopslagen

Zeeland (Walcheren) heeft een mesttekort. In de concept Visie duurzame mestopslag Zeeland van de ZLTO worden aanbevelingen gedaan. De mestopslagen van de toekomst zullen in veel opzichten duurzaam en innovatief moeten zijn om te voldoen aan de klimaatdoelstellingen (verminderen broeikasgassen) te voldoen. De visie gaat uit van centrale opslag (op 10 plaatsen in Zeeland) op strategische locaties.

Op grond van het Veeerse bestemmingsplan buitengebied kunnen op agrarische bouwblokken mestopslagen gerealiseerd worden met een maximale capaciteit van 1.500 m³. dat is genoeg voor de kleinere bedrijven. Niet alle akkerbouwbedrijven kunnen zelfvoorzienend te worden.

De gemeente is voorstander van mestopslagen (in mestzakken of anderszins) op afstand of van grotere centrale mestopslagbassins. Deze kunnen het best gekoppeld worden aan rioolzuiveringsinstallaties etc. of in industriële gebieden zoals het Sloegebied.

Via het bestemmingsplan:

- De huidige bestemmingsplanmaat van mestopslagen (1.500 m³) is achterhaald en niet meer toereikend, vergroten naar 2.500 m³ op agrarische bouwblokken.
- Voor grotere bedrijven, onder voorwaarden, medewerking verlenen aan vergroting agrarisch bouwblok van 1,0 naar 1,5 hectare als huidig bouwblok onvoldoende ruimte biedt voor mestopslag.

Via voorlichting wijzen op de bestemmingsregeling voor het inrichten van mestopslagen

17. Wildschade

De aanleg van nieuwe natuur (via de ruilverkaveling) leidt tot meer foeragerende wintergasten (ganzen etc.). Die brengen schade toe aan gewassen. Daarnaast wordt in het noordoostelijke gebied schade veroorzaakt door reeën en damherten die hun biotoop in de Manteling/Oranjzon verlaten op zoek naar voedsel.

Bij inrichting van nieuwe (natuur)gebieden aandacht schenken aan de gevolgen van foeragerende zomer- en wintergasten (ganzen etc.) Als gekozen wordt voor aanleg van nieuwe natuur, deze dan concentreren in aaneengesloten robuuste gebieden. Versnipperde natuur (met tussenliggende agrarische percelen) voorkomen. Fauna- en beheersplannen die aan de gemeente voorgelegd worden op deze onderdelen beoordelen.

Pleiten voor een laagdrempelige en gedereguleerde wildschaderegeling (Faunafonds) die beter aansluit bij de actuele problematiek waarvoor de sector zich gesteld ziet.

In verband met de grote overlast/schade van houtduiven voor de sector overwegen het ophokgebod voor postduiven weer in ere te herstellen.

18. Paardenhouderij

Clustering van hobbydieren (paarden) bij agrarische bedrijven bij ruiterroutes met goed geoutilleerde voorzieningen (binnen- en buitenbak etc.) heeft de voorkeur van de gemeente. Onttrekking van agrarische gronden aan de landbouw voorkomen. Het houden van pensionpaarden als neventak van het agrarische bedrijf biedt economisch voordeel.

Pensionstalling paarden bij agrarische bedrijven meenemen in bestemmingsplan buitengebied.

Pleiten voor ruiterroutes van platteland naar kust in overleggen routestructuren.

Hoofdstuk 9. Uitvoering/financiering van het actiepuntenprogramma

Wat doen we eerst en wat kan er wachten?

In het actieprogramma staan onze prioriteiten. In 2009 gaan we aan de slag..

Wat gaat het kosten en hoe gaan we het betalen

Hoeveel geld er precies nodig is, is niet duidelijk. Per jaar wordt er voor de begroting een programma met uit te werken acties vastgesteld.

Voor 2009 :

- € 15.000 uit het beschikbaar gestelde budget van € 25.000 voor bijdrage plattelands-ontwikkelingstrajecten, Hiervan is nog € 23.000 beschikbaar.
- € 2.500 subsidie Platform Plattelandsontwikkeling is structureel in begroting opgenomen.
- € 17.000 is er structureel opgenomen voor de akkerrandenregeling aangevuld met € 2.700 tot en met 2010 ten laste van het budget toeristisch-recreatieve projecten.
- € 11.000 is er nog beschikbaar voor de overige uit te voeren projecten. Dit betreft het restant budget voor uitgaven sociaal economische beleidsplan ten laste van de algemene reserve.

Andere uitgaven vallen ook ten laste van dit budget. De middelen zullen niet altijd toereikend zijn. Additionele middelen komen via overheidssubsidies uit Europees, rijks- of provinciaal fondsen.

Personele inzet

Uitvoering moet in principe passen binnen de bestaande personele kaders.

Bijlagen

1. inbreng Klankbordgroep landbouw;
2. actiepuntenprogramma gemeente;
3. voorstel actiepuntenprogramma landbouwsector;
4. overzicht ruimtelijke mogelijkheden bestemmingsplan Buitengebied voor de landbouw (met daarbij aangegeven de mate waarin deze kansen benut worden);
5. achtergrondinformatie intensieve veehouderij (iv) in het bijzonder over de Veerse iv-sector.

Overzicht van de ter inzage gelegde stukken

1. de startnotitie reguliere en biologische landbouw;
2. de verslagen van de bijeenkomsten van de Klankbordgroep landbouw;
3. documentatie over intensieve veeteelt in het algemeen en in het bijzonder in Veere, met bijdragen van individuele ondernemers en de ZLTO;
4. het hoofdstuk 'Landbouw' en de 'Sectorvisie Landbouw' uit het sociaal-economische beleid Veere 2002-2012 'Samen duurzaam aan de slag';
5. Overzicht relevante Europese, landelijke, provinciale en gemeentelijke wet- en regelgeving op landbouwgebied.